

In memoriam

Базил ЗУКОЛО

Дејан Мотл

УДК 343.819.5:929Зуколо Б.

DOI 10.7251/TOP2107189M

У Пожеги је 29. јуна 2021. године преминуо Базил Зуколо, посљедњи преживјели учесник пробоја из Концентрационог логора Јасеновац.

Ова породица италијанског поријекла живјела је у Новској. Ондје је 1. јуна 1922. године рођен Базилиј Зуколо. Животни пут довео га је 1942. у Пожегу, гдје се запослио у бријачкој радњи свог најстаријег брата Стјепана. Као италијански држављани и симпатизери Народно-ослободилачког покрета, браћа Зуколо успјели су избјећи позиве на мобилизацију у јединице хрватског домобранства. Када је 1943. средњи брат Томислав мобилисан у италијанску војску, Базил и

Стјепан су се одлучили прикључити партизанима.

Исте је године ухапшена група становника Пожеге, међу којима је био Стјепан. Убрзо је у селу Тренкову ухапшен и Базил, гдје је пошао по информације о породици своје дјевојке, која је била из тога села. Отпремљен је у Новску, гдје је прикључен групи Пожежана која је ухапшена нешто раније. Везани жицом, упућени су 1. новембра 1944. у Јасеновац. Базил и Стјепан распоређени су у радну групу VIII – разни теренски радови, познатију као Минцова теренска група (добила назив по логорашу Мајеру Минцу, који је погинуо приликом пробоја из логора). Ова радна група посљедњих дана логора имала је задатак да нафту која је у логор стигла у два теретна вагона преточи у

мању бурад. Бурад је затим одношена у Доњу Градину, одакле се осјетио смрад спаљених костију и коже. Иста радна група радила је и на откопавању гробница поред тзв. сабласног језера. По Базиловом сјећању, откопано је и спаљено 6–7.000 лешева.

Вече уочи пробоја налазио се на спрату зграде кројачке и обућарске радионице. Посматрајући уплаканим очима залазеће сунце, размишљао је о томе како као младић од непуне 23 године можда више никада неће угледати свјетлост дана. Међутим, наду у живот улио му је, неколико минута прије почетка пробоја, суграђанин и логораш Драгутин Комленовић, од којег је добио информацију да се припрема за пробој из логора. У пробоју је Базил изгубио брата Стјепана које је, према свједоцима, успио стићи до села Кошутарице, гдје га је убио усташа Филип Мађар звани Мађо. За разлику од њега, Базил се упутио на другу страну. Прешао је ријеку Струг, заједно са Марком Поповићем и још једним логорашем. Њих тројица су се три дана скривали у једном свињцу, све док нису сазнали да се у селу Врбовљани налазе партизани. Попут осталих логораша, био је живи костур, тако да се пред партизанима појавио са свега 48 кг тежине. Након рата вратио се у Пожегу, гдје је заједно са супругом Емилијом отворио фризерски салон за жене и мушкарце.